

ምዕራፍ ሐሙስተ

ፍቕሪ ሃገር

ዕላማታት እዚ ምዕራፍ፡-

ነዚ ምዕራፍ ምስ ተምሃርኩም፡-

- ሓቀኛ ታሪኽን ባህልን ህዝብን ሃገርን ብዝግባእ ብምግንዛብ ሓዱሽ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ተጎልብቱ።
- ደህንነት ሓባር ከናግዑ ዝኸለሉ መዕነውትን ኅዳእትን ልምድታት ትዋግኡ።

5.1 ፍቕሪ ሃገር

5.1.1. መግለፅታት ሓድሽ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር

- መግለፅታት ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ክኾኑ ካብ ዝኸለሉ ገሊኦም ዘርዝሩ።

ታሪኽ ሃገር

ተምሃሮ 7^ይ ክፍሊ ቤት ትምህርቲ ብሩህ ተስፋ ብዛዕባ ታሪኽ ሃገርም መብርሂ ንኸህብዎም ንሓደ ምሁር ታሪኽ ዓዲሞም። እዞም ምሁር ታሪኽ መብርሂ ንኸህብሉ ዝተውሃዖም ርእሲ “ሓዱሽ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ምጉልባት” ዝብልዮ። እዞም ምሁር ገለፅኦም ምስ ወድኡ ተምሃሮ ዝተፈላለዩ ሕቶታት ኣቕሪቦምሎም። እቶም ዝቐረቡ ሕቶታትን ዝተውሃዖም መልስታትን ድማ ዝስዕብ ይመስል።

ሕቶ፤ ንኸሓትት ዝተውሃበኒ ዕድል የመስግን። ንምኳኑ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ከመይ ኢልና ኢና ሓዱሽን ኣረጊትን ኢልና ክንመቐሎ እንክእል?

መልሲ፤ እዚ ሕቶ እዚ መሰረታዊ ሕቶዮ። ቅድሚ ሎሚ ኣብ ዝነበሩ ስርዓታት ክምዕብል ዝድለ ዝነበረ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ብቐንድነት

ንታሪኽ፣ ባህሊ፣ ቋንቋ፣ አረአጌያን ስነ ልቦናን ህዝብታት ማእኸል ዝገበር ኣይነበረን። የግዳስ ኣብ ብዙሓት ኣጋጣሚታት ብዛዕባ ፍቕሪ ሃገር እናተብሃለ እንትግለፅ ዝነበረ ተፈጥሮአዊ ኣቀማምጣ ገፁ ምድሪ እዛ ሃገር ማለትውን ፍቕሪ፣ ኅብታት፣ እፀዋት ወዘተ'ዮም ነይሮም። ሓዱሽ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ክምዕብል ኣለዎ ዝበሃል ዘሎ ነዚ ንሓደ ኣንፈት ጥራሕ ዘንፀባርቑ ኣረአጌያ ብምእራም ንብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ዘማእኸለ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር'ዩ።

ሕቶ፡ ነብስ ወከፍ ዜጋ ነዚ ሓዱሽ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ከመይ 'ገይሩ'ዩ ብተግባር ክገልፅ ዘለዎ?

መልሲ፡ እዚ ሓዱሽ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ክምዕብል ዝግብኦ ፈለግ ንስድራኻ ምፍታውን ምኽባርን እንትህሉ'ዩ። ካብዚ ሓሊፉ ድማ ታሪኽ ከባብን ሃገርን ብዝግባእ ምፍላጥን ምኽባርን ካብ ኩሎም ዜጋታት ትፅቢት ይግበር። ታሪኽ ሃገር፣ ታሪኽ ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን'ዩ። ፍቕሪ ሃገር ዝግለፅ ነብስ ወከፍ ዜጋ ብዓቕሙ ንህዝቢ ዝረብሑን መርኣያ ክኾኑ ዝኽእሉን ተግባራት እንትፍፀም'ውን እዩ። ባህሉን ታሪኹን ዘኸብር ዜጋ ናይ ካልኣት ወገናቱ ቋንቋ፣ ባህልን ታሪኽን የኸብር'ዩ።

ሕቶ፡ ኣብ ዘሓለፉ ዘበናት ዝተዛብዑ ታሪኽ ህዝብታት ከመይ ምምዕርራይ ንኸእል?

መልሲ፡ ቅድም ኢሎም ኣብ ዝነበሩ ስርዓታት ዝነበሩ መራሕቲ መንግስታት ቐዳምነት ዝህብዎ ዝነበሩ ንናይ ውልቆም ክብሪ፣ ዝናን ስልጣንን እምበር ንታሪኽ ህዝቢ ኣይነበረን። ኣብ ስርዓት ኣገዛዝኣ እዞም ነገስታት ፍልፍል ስልጣን ህዝቢ እንተይኮነስ ብሓረግ ዘርኢ ዝርከብ ተገይሩ'ዩ ይእመን ነይሩ። ቐጂሉ ዝመፀ ወታደራዊ ኣገዛዝኣ (ደርግ) ድማ ታሪኽ ህዝብታት ንጎሊ ገዲፉ ትኸረት ዝህበሉ ዝነበረ ንመሬት፣ ንኅብታት፣ ሽንጥሮታት ወዘተ ጥራሕ ነይሩ። ስለዝኾነውን ኣብዞም

ስርዓታት ዝተፅሓፉ ዝበዝሑ ታሪኻት ንታሪኽ ህዝብታት ኣማእኺልካ ዝተፀሓፉ ኣይነበሩን። እዚ ፀገም ዝርእ ኣብቶም ብዕሑፍ ዝቐረቡ ታሪኻት ጥራሕ እንተይኮነስ ብኣፍ ይዝረቡ ኣብዝነበሩ ኣፈታሪካት'ውን እዩ። ኣብዚ ሒዝናዮ ዘለና ከይዲ ህንፀት ሓዱሽ ዴሞክራሲያዊ ስርዓት ግና ቅኑዕ ታሪኽ ህዝብታት እንትፀሓፍ ጌጋታት እናተኣረሙን እናተስተኻኸሉን ክኸዱ'ዮም። እዚ ኣብ ተግባር እንትውዕል ሓዱሽን ንህዝቢ ማእኸል ዝገበረኑ ታሪኽ ምፅሓፍ ጥራሕ እንተይገኣነስ ሓዱሽ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ኣብ ውሽጢ ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ክሰረፅ'ዩ።

መልመዲ - 1

ኣብ ሳዕሊ ዝተወሃበ መብርሂ መሰረት ብምግባር ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. እቶም ምሁር ታሪኽ ኣብ መብርሂኦም ዝፀርሕዎ ሓዱሽ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ብዋናነት ዝግለፅ ኣብ ከመይ ዝበሉ ተግባራት'ዩ?
2. ኣድልዎ ዘይብሉ ታሪኽ ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ብትኽክል ዝፀሓፍ ከመይ'ዩ?

መግለጺ ስምዒት እቲ ሓዱሽ ፍቕሪ ሃገር ካብ ዝኾኑ ገሊኦም ንሕግን ደንብን ተገዛኢ ምዃን፣ መሰል ካልኣት ሰባት ምኽባር፣ ሓላፍነትካ ብብቕዓት ምትግባርን መርኣያ ክትኮነሎም ዝኸእል ተግባራት ምፍፃምን እቶም ቀንዲ'ዮም።

ብሄራት ብሄረሰባትን ህዝብታትን ናይ ባዕሎም ባህሊ፣ ቋንቋ፣ ሃይማኖት፣ ታሪኽ፣ ስነ-ልቦናን ኣተሓሳስባን ኣለዎም። ኣብ ታሪኽ ህዝብታት ጎሊሁ ክረኣ ዝግብኦ ታሪኽ መራሕቲ ወይ ታሪኽ ስልጣን ናይ ዝዓተረ ፓርቲ እንተይኮነስ ናይቲ ህዝቢ ታሪኽ ክኸውን ይግብኦ። ሓድ ሓደ ታሪኻት ተዛቢያም እንትፀሓፉን እንትንገሩን ብሸለልትነት ክሕለፉ የብሎምን። ዝተዛብዑ ታሪኻት እንትንገሩ

እቲ ጌጋ ፊት ንፊት ብምንጋር ኮነ ብመረዳእታ ደገፍካ ብዕሉፍ ምእራም ሃገረይ እፎቱየ፣ ካብ ዝብል ዜጋ ትፅቢት ይግበር። እዚ ድማ ንመግለጺ ስምዒት ሓዱሽ ፍቕሪ ሃገር ሓደ መንገዲ'ዩ።

መልመዲ - 2

ነዞም ዝሰጡሉ ሕብረታት መልሱ።

1. ብዛዕባ ፍቕሪ ሃገር እንትለዓል ብቐንድነት ክሕሰቡ ዘለዎም መሰረታዊ ጉዳያት እንታይ'ዮም?
2. ዝተዛብዑ ታሪኻት ተግሒፎም እንትንረክብ ወይ ድማ ብቃል እንትዝረቡ እንትንሰምዕ ሃገሩ ከምዝፎቱ ዜጋ መጠን እንታይ ክንገብር ኣለና?

5.2 መዕነውትን ጎዳኣትን ተግባራት

5.2.1 ኣብ ከባቢና ዝረኣዩ መዕነውትን ጎዳኣትን ተግባራት

ስእሊ 5.1 መዕነውትን ጎዳኣትን ተግባራት ምቕምም ሃገሩ ካብዝፎቱ ኩሉ ዜጋ ትፅቢት ይግበር

- እዞም ስእልታት እንታይ መልእኽቲ የሕልፉ?
- ኣብቶም ስእልታት ዝተገለፁ ዓይነት ተግባራት ዝፍፁሙ መናእሰይ ኣብ ከባቢኹም ኣለውዶ? እንተሃሊኦም ኣብ ከመይ ዝበሉ ጎዳኣቲ ተግባራት ዝተዋፈሩ 'ዮም?

አውጫጭ

አብ ሓደ ቁሽት ነቲ ህዝቢ ዘፀገሙ ሰለስተ ሰረቕቲ ነበሩ። እዞም ሰረቕቲ ንብረት ነበርቲ ብምውራር፣ ንብረት ሕብረተሰብ እቲ ከባቢ ብምብልሻው፣ ህዝቢ ዘማለልስ መኻይን ጠጠው ኣቢልካ ንብረት መንገደኛታት ብምኽታር ንደቂ ኣንስትዮ ብምዕማፅን ካልኣት ብዙሓት በደላት ኣብ ልዕሊ እቲ ሕብረተሰብ ኣብዒሑምዮም። ንኣብነት ዝተዘርገሐ ቡንቧ ማይ ካብ ውሽጢ መሬት ኩዒቶም እናውፅኡ ሰሪቆም፣ ገመዳት መብራህትን ስልክን እናቆረፁ ብምውሳድ ኣብ ልዕሊ ሃፍቲ ሃገር ልዑል ገበን ፈጊሞምዮም።

ናይዞም ሰረቕቲ መዕነዎይ ተግባር ዝመረሮም ነበርቲ እቲ ከባቢ ተደጋጋ ምሽጥራዊ ኣኼባ ብምግባር ነዞም ለያቡ ንምቅላዕ ይውስኑ። እዚ ምስጢር ንኸሕሎ'ዉን እቲ ህዝቢ ቃል ኣተወ። ነዚ ምስጢር ዘውፀእ ሰብ ከበድ መቅዓዕቲ ከምዝፅበዮ እቲ ሕብረተሰብ ብሓደ ድምጺ ወሰነ።

እቲ ኣኼባ ኣብ ዝካየደሉ ዕለት እቶም ሰረቕቲ ከምዝኾነ ነባሪ እቲ ከባቢ ይፀውዑ'ዶ ኣይፀውዑ ኣብ ዝብል ዛዕባ እቶም ነበርቲ ተዛትዮም ዝተፈላለዩ ሓሳባት ኣውጺኦምን ኣወሪዶምንዮም። ካብቶም ነበርቲ ገሊኦም “እቶም ሰረቕቲ ብኣካል ኣብ ዝተረኸቡሉ ኣኼባ እንተኣቃሊዕናዮም ዕባሕ ንግናውን ከጥቁፀና ስለዝኸለሉ ንሓቶም ኣብ ዘይርከቡሉ ኣኼባ እንተነቃልዮም ይሓይሽ ዝብል ሓሳብ ሃቡ። ገሊኦም ነበርቲ ድማ ፅኑፅ መርገዒ ብምሓዝ “እቶም ሰረቕቲ ኣብቲ ኣኼባ ተረኺቦም ኣብ ልዕሊ እዚ ሕብረተሰብ ዘብፅሕዎ በደል ብዝርዝር ይነገሮም። ኣብ ልዕሊ እዚ ህዝቢ ዘብፅሕዎ በደል እንተኣሚኖምን ንዝበደልዎ ሕብረተሰብ ብዕሊ ይቕሬታ ብምሕታት ናብ ሰላማዊ ናብራ ዝምለሱ እንተኾይኖምን ዘወሰድዎ ንብረት ንባዓል ዋንኡ ዝምለሱ እንተኾይኖምን ምሕረት ክግበርሎም ይግባእ። በዚ ክፉእ ተግባር ሌብነቶም ክንቅፅል ኢና ኢሎም እንተወሰኖም ግና ንሕጊ ኣሕሊፍና ክንህበም ኢና” ብምባል ሓሳብ ኣቕረቡ። ዝተወሰኑ ነበርቲ እቲ ኸባቢ ከዓ “ናይ ህዝቢ ሓበራዊ መገልገሊ ንብረት እናዕነውን ንህዝቢ እናወረሩን ምስ ዝፀንሑ ሰረቕቲ ምድርዳር ስለዘይግባእ እቶም ሰረቕቲ ኣብ ኣኼባና ንኸርከቡ ምስገበርና ኩርንኩሪት ኣሲርና ንሕጊ ክነቕርቦም ኣለና “ዝብል ቅዋም ሓዙ።

መልመዲ - 3

ነቲ ምንጣብ መሰረት ብምግባር ነዞም ዝከሰቱ ሕቶታት መልሱ።

1. እቶም ሰረቕቲ ኣብ ልዕሊ ኣበራዊ መገልገሊ ንብረት ሕብረተሰብ ዝፈጸምዎ ተግባር ስርቅን ዕንወትን ንህዝብን መንግስትን ክጎድእ ዝኸኣለ ብከመይ'ዩ?
2. ህዝቢ'ቲ ከባቢ ነቶም ሰረቕቲ ንምቅላዕ ኣብ ዘቕረቦም ሰለስተ መፍትሒ ኣላባት ቡብጉጅለ ኮይንኩም ተመያየጥሎም? ኣየናይ ኣላባብ ይሓይሽ ትብሉ? ንምንታይ?
3. ኣብ ኣበራዊ መገልገልቲ ንብረታት ኣድሓደ ጉድኣት እንተብጸሑ እናረአና “ንግይ ኣይምልከተንን” ኢልካ ምሕላፍ እንታይ ዓይነት ኣሉታዊ ሳዕቤን ከስዕብ ይኸኣል? ቡብጉጅለ ከይንኩም ተዛተይሉ።

ኣብ ከባቢና ንዝረአዩ ጎዳኣትን መዕነውትን ተግባራት ምቅዋምን ኢሉ'ውን ኣቢርካ ምውጋድን ካብ ነብስ ወከፍ ዜጋ ትዕቢት ዝግበር ተግባር'ዩ። ኣበራዊ መገልገልቲ ንብረታት ብሓድ ሓደ ሸለልተኛታት ውልቀ ሰባትን መዕነውትን እንትብላሽውን እንትግንዎን እናረአዩ፤ “እንታይ ኣእተወኒ” ዝብል ሰብ እቲ ጉድኣት ዘይሩ ዘይሩ ኣብ ባዕሉ ምብጸሑ ኣይቐርን። ምክንያቱ ቡቶም ንብረታት ዝገልገል ባዕሉ እቲ ሕብረተሰብ ስለዝኾነ ናይቲ ኣበራዊ መገልገሊ ንብረት ምዕናው ጉድኣቱ ዘይሩዘይሩ ንኹሉ ምብጸሑ ኣይቐርን። ስለዚ ነዞም ከምዚ ዝበሉ መዕነውትን ጎዳኣትን ተግባራት ብሓባር ምክልኻል ካብ ነብስወከፍ ዜጋ ትዕቢት ዝግበረሉ ተግባር'ዩ።

መልመዲ - 4

ነዚም ገበሬዎቹ ሕቶታቶ መልሱ።

1. ካብ መዕነውትን ጎዳኣትን ተግባራት ዝፀረዩ ከባቢ ብኸመይ ምፍጣር ይክኣል? በቢጉጅለ ከመይንኩም ተዛተይሉ?
2. “ኣብ ከባቢይይ ንዝረአዩ መዕነውትን ጎዳኣትን ተግባራት ጠጠው ንኸብል ናሃተይ ብፅሒት” ብዝብል ርእሲ ሓፂር ፅሑፍ ኣሰናዲኢኹም ንደቂ ክፍልኹም ኣንብብሎም።

5.3. ፖሊስን ስትራቴጂን ልምዓት

5.3.1 ልምዓት ሃገርና ንምስላጥ ዝወፀ ፖሊሲታትን

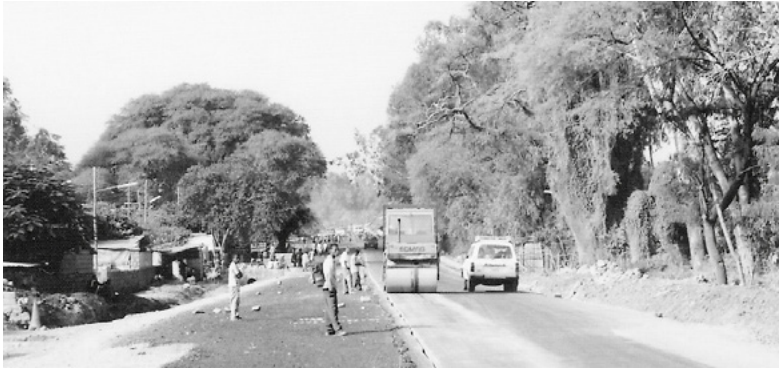
ስትራቴጂታትን ድኽነት ኣብ ምቅላስ ዘለዎም ግደ

5.2. ነጠፍካ ምስራሕ ክትምስገን ይገብር

5.3. ጠንኪርካ ብምስራሕ ድኽነት ምውጋድ ይካኣል

ስእሊ.5.2. ንዕብዮት ኩሉ ብዓቕሙ አስተዋዕኦ ክገብር አለዎ።

- እቶም ስእልታት ብሓባር ከሕልፍዎ ዝተደለየ መልእኽቲ እንታይዮ?
- መግለጺ ድኽነት ሓንቲ ሃገር ክኾኑ ዝኸእሉ ነገራት እንታይዮም?

መናእሰይ ሓዱሽ ቁሽት፤

በዝሓም ሰላሳ ዝኾኑ መናእሰይ ቀዱሽ ቁሽት ንብዙሕ ዓመታት ስራሕ ኣይነበሮምን። ብዘይ ስራሕ ኮፍ ኢሎሞ ብምፅንሖም ዕድመ ንእስነቶም እናባኸኑ ዘለው እዞም መናእሰይ መንግስቲ ዘመዓራረየሎም ዕድል ተጠቂሞም ንባዕሎም ካብ ድኽነትን ምፍታሕ ስራሕን ንምንጋፍ ምእካብን ምውዳብን ከምዝግብኡም ተስማሚያም። ብመሰረት ስምምዕነቶም ሓዲ ማሕበር መሰሪቶም። ስሙ ድማ “እምቢ ንድኽነት” ኢሎም ሰየምዎ። ብስም ማሕበሮም’ውን ኣብ ከባቢኦም ካብ ዝርከብ ትካል ልቓሕ፣ ገንዘብ ብምልቓሕ ንኣባላቶም ኣብ ሰለስተ ዘፈር ስራሕ መዲቦም ምንቅስቓስ ስርሖም ብፅቡቕ መንፈስ ጀመርዎ።

ኣባላት እቲ ሓዲ ጉጅለ ክሰርሕዎ ዝተመደቡ ስራሕ ናይቲ ከባቢ ነገሪ ህዝቢ ወርሓዊ ክፍሊት ግልጋሎት ስልኪ፣ ማይን መብራህትን ኣኪብካ ብምኸፋል ማሕበሮም ተመጣጣናይ ኣታዊ ግልጋሎት ክረክብ ምግባርዮ።

ኣባላት እቲ ካልኣይ ጉጅለ ድማ ካብ መንበሪ ነበርቲ እቲ ከባቢ ደረቕ ጉሓፍ እናኣከቡ ብምእላይ ማሕበሮም ወርሓዊ ክፍሊት ግልጋሎት ክረክብ ምግባርዮ። ኣባላት እቲ ሳልሳይ ጉጅለ ከዓ ኣብ ከባቢ እቲ ሕብረተሰብ ዝርከብ ማእኸል ዕዳጋ

ብምፅራይን ፀጥትኡ ክሕሎ ኣብ ምግባርን ስራሕቲ ተዋፈሩ።

ኣባላት “ማሕበር እምቢ ንድኽነት” ሓዱሽ ቁሽት ኣብ ዝሓፀረ ግዜ ብዘርእይዎ ልዑል ምንቅስቃስ ስራሕን ብዘምፅእዎ ውፅኢትን ካብ ሰለስተ ዝተፈላለዩ ትካላት ካብ ቤት ፅሕፈት ምምሕዳር ጣብያ ከባቢኦምን ተሸለምቲ ንምጅን በቛይዎምዮም። በዚ ወን ኣብ መነባብሮ እቶም መናእሰይ ልዑል ለውጢ ክረኣ ክኢሉዮ።

መልመዲ - 5

ብመሰፈት ኣብ ሳዕሲ ዝቐፈጠ ምንባብ ነዘም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. እቶም መናእሰይ በቲ ቅድሚ ተወዲቦም ስራሕ ምጅማሮም ዝነብርዎ ኩነታት እንተዝቐፅሉ ውፅኢቱ እንታይ ክኸውን ምክኣለ?
2. ናይዞም መናእሰይ ንስራሕ ዘለዎም ተበግሶን ምህዞ ስረሓምን ከመይ ትሪኢዎ? ኣብ ከባቢኹምከ ነዚ ዝመስል ስራሕ ዝሰርሑን ውፅኢት ዘመዝገቡን መናእሰይ ኣለዉዮ? እንተሃልዮምከ ኣብ ከመይ ዝበለ ዓይነት ዘፈር ስራሕዮም ተዋፊሮም?
3. ብዙሓት መናእሰይ ስራሕ ምርካብ ከምዘይከኣል ብምግላፅ እንተማርሩ ይስማዕ። ከምዚኦም ዝበለ መናእሰይ እንትገጥምኹም እንታይ መልሲ ትህብዎም? በብጉጅለኹም ተዛተይሉ።

ሃገርና ኢትዮጵያ ድኻታት ካብ ዝበሃሉ ሃገራት ሓንቲያ። ካብዚ ዓዘቕቲ ድኽነት ንሓደን ንመወዳእታን ግዜ ንክትውፅእ ሓቀኛ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ዘለዎን ብስራሕ ዝኣምንን ወለዶ ክህነፅ ይግብኦ።

ምስሊ ድኽነት እዛ ሃገር ንክልወጥ መንግስቲ ዝተፈላለዩ ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ልምዓት ሓንጊፁ ኣብ ምንቅስቃስ ይርከብ። እቶም ዝተሓንፀፁ ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ልምዓት ናብ ተግባር ብምልዋጥዎን መንግስትን ህዝብን ዝግባእ ፃዕሪ ብምግባሮም ኢኮኖሚ ሃገርና ንተኸታተልቲ ዓመታት ኣብ

ዝሓሸ ብርኪ ዕብዮት ይርከብ። ብፍላይ ድማ ኣካል ስትራቴጂ ትልሚ ኢኮኖሚ ዝኾነ ዘፈር ሕርሻ ዘመዝገቦ ውዕኢት ብመርአያነት ዝፅራሕዮ።

ኣብ ዝተፈላለዩ ዘፈር ሕርሻን ካልኦት ዘፈራት ምጣነ ሃፍትን ተዋፊሮም ርኡይ ውዕኢትን ዘመዝገቡ ኣረስቶትን ኢንቨስተራትን ዝተፈላለዩ ሽልማታት ረኺቦምዮም።

ብመሰረት ሃገርና እትምረሐሉ ፖሊስን ስትራቴጂን ልምዓት ንድኻነት ተቓሊስና ንኣዋፍ ንምውጋድ ነብስ ወከፍ ዜጋ ብፅሒቱ ከወፊ ልዑል ትፅቢት ይግበር ኣሎ። እዛ ሃገር እትምርሐሎም ዝተፈላለዩ ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ልምዓት ብዝግባእ መርሚርካ ምርዳእ፤ ንተግባራውነቶምውን ጠንኪርካ ምስራሕ የድሊ። እቶም ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ልምዓት ድኻመት እንተሃልዮዎምውን ንኸመሓየሹን ንኸእረሙን ሪኢቶ ምሃብ ሃገረይ እፎቱየ ናይ ዝብል ዜጋ ነብስ ወከፍ ግቡእዮ።

መልመዲ - 6

ነዞም ዝሰፊሱ ሕቶታት መልሱ።

1. መንግስቲ ካብ ዝሓንፀዎም ቐንዲ ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ልምዓት ንዝተወሰኑ ብምዝርዛር ብዛዕባ ዘመዝገብዎም ጭቡጥ ውዕኢታት ብጉጅለ ኮይንኩም ተዛተይሎም።
2. ካብ ሃገርና ድኻነት ንምውጋድ ካብ ነብስ ወከፍ ዜጋ እንታይ ትፅቢት ይግበር?

5.3.2 ሓባራዊ ፀገማት ንምውጋድ ግደ ሰናይ ድሌት

- ሓባራዊ ፀገማት ዝበሃሉ እንታይ እንታይ'ዮም?

ቅድሚት እየ ኣነ

ከውግድ ፀገሙ፣ ስቓዩ ወገነይ
 ቅድመ ግንባር'የ ከወፊ ብዓቕመይ
 ክቐውም ዋርድያ ንክባቢ ሰላም
 ወገነይ ይሕለፈሉ ብናተይ ፍልጠት ድኻም
 ፀገምና ክጠፍእ ክዓስል ምዕባለ
 ኣጆኻ በሉኒ ክሰርሕ ጠንኪረ
 ቃለይ ንኸተግበር ኮይነልኹም ድልዊ
 ድኻነት ኣጥፊኦ ንህዝባይ ክርዊ፡፡

መልመዲ - 7

ኣብ ላዕሊ ዘሉ ግጥሚ መበገሲ ብምግባር ነዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. እቲ ግጥሚ ከሕልፎ ዝደለየ ቀንዲ መልእኽቲ እንታይ'ዩ?
2. ኣብቲ ግጥሚ “ኣነ” እናበለ ዝገልፅ ብዓል ታሪኽ እንታይ ዓይነት ግልጋሎት ሰናይ ድልየት ንምውፋይ'ዩ ቃል ዝኣተወ?
3. ኣብ ቤት ትምህርትኹም ኣባል ዝኾንኩምሉ ግልጋሎት ሰናይ ድልየት እንተሃልዩ ብዛዕባ ዝህቦ ግልጋሎት ተዛተይሉ፡፡ ናይቲ ዝወሃብ ግልጋሎት ጥንኩርን ድኻምን ጎኒ እንታይ'ዩ?

ልምዓት ንምሰላጥ መንግስቲ ዝሕንዕዖም ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ብግልጋሎት ሰናይ ድልየት ዜጋታት ክሕገዝ ይግብኡ፡፡ ኣብ ውሽጢ ሕብረተሰብ ዝረከቡ ፀገማት ክፍትሑ ዝኸእሉ ብዓዕሪ መንግስቲ ጥራሕ እንተይኮነስ እቲ ህዝቢ ባዕሉ ብሰናይ ድልየቱ ፍልጠቱ፣ ገንዘቡ፣ ግዚኡን ጉልበቱን ንሓባራዊ ዕብዮትን ልምዓትን ከወፊ

እንትኸእልዮ። ንኣብነት ኣብ ሓደ ሰፈር ሓደጋ ባርዕ ሓዊ እንትለዓል መኪና መከላኸሊ ሓደጋ ባርዕ ሓዊ ክሳብ ዝመፅእ ኣይትፅበን። ህዝቢ እቲ ከባቢ ብዝኸኣሎ ኩሉ ብዝፈልጦ ሜላ ተረባሪቡ ነቲ ሓደጋ ባርዕ ኣብ ትሕቲ ቁፅፅር ክውዕሎ ይግበኦ። እቲ ሓደጋ ባርዕ ሓዊ ብዘብፀሖ ዕንወት ዝተጠኸቐ ነበርቲ እንተሃለዉ'ውን ቀፃልነት ዘለዎ ደገፍ መትከሊ እግሪ ክሳብ ዝርከብ ስልጡን እዋናውን ሓገዝ ዝገብረሎም ህዝቢ እቲ ከባቢ'ዩ። ከምዚኦም ዝበሉ ሓበራዊ ፀገማት ባዕሉ እቲ ሕብረተሰብ ተሓጋጊዞ ምውጋድ እንተዘይኪኣሉ ደገፍ መንግስቲ ጥራሕ ትፅቢት ምግባር ንባዕሉ መፍትሒ ኣይኸውንን።

ብደረጃ ውልቀ ሰብ እንተኸነ'ውን ግልጋሎት ሰናይ ድልየት ምውፋይ ካብ ነብስ ወክፍ ዜጋ ትፅቢት ይግበር። ብዝተጠናኸረ ኩነታት ግልጋሎት ሰናይ ድልየት ንምውፋይ ኣብ ቀረባና ምስ ዝርከቡ ትካላት ምስራሕ ይክኣልዮ። ንኣብነት፣ ኣብ ማሕበር ቀይሕ መስቀል ኣባል ብምኃን እቲ ማሕበር ካብ ዝፍፅሞም ተግባራት ውሽጢ ዝተወሰኑ መሪፅካ ብኸንፅናን ብተብግሶን ብምግልጋል ነቲ ሕብረተሰብ ልዑል ረብሓ ዘለዎ ተግባር ምፍፃም ይክኣል።

መልመዲ - 8

ነዞም ዝሰፊሱ ሕብረታት መልሱ።

1. ኣብ ከባቢኹም ግልጋሎት ሰናይ ድልየት ዝህቡ ትካላት እንተሃልዩም ብምዝርዛር ዓይነት ዝህብዎ ግልጋሎት ግለፅ።
2. ሕብረተሰብ ከባቢኹም ብሰናይ ድልየት ዝፈፀሞም ተግባራት ብዝምልከት ንመሓዙትኩም ንገርዎም።
3. ንስኻትኩም ኣብ ናይ ከባቢኹም ተግባራት ግልጋሎት ሰናይ ድልየት ተሳቲፍኩምዶ ትፈልጡ? እንተዘይተሳቲፉኩምከ ንምንታይ? ተዛተይሉ።

5.4 ዜግነት

5.4.1. መሰልን ግብዥን ዜጋታት

“ሃገረይ ንዓይ እንታይ ገይራትለይ ምባል ጥራሕ እተይኮነስ ፤ ኣነኽ ንሃገረይ እንታይ ገይረላ ኢልኩም ሕተቱ።”

(ፕሬዚዳንት ኣሚሪካ ጆን ኤፍ ኬኔዲ)

- ኣበሃህላ ጆን ኤፍ ኬኔዲ እንታይ መልእኽቲ የመሓላልፍ?

ርእይቶ ተሳተፍቲ

አቤል፣ ሰላሰ፣ ሓረጎትን ዝናሸን ኣብ ቤት ትምህርቶም ኣባላት ኮሚቴ ክለብ ትምህርቲ ስነ-ዜጋን ስነ-ምግባርን'ዮም። ቅድሚ ክልተ መዓልቲ መሰልን ግብዥን ዜጋታት” ብዝብል ርእሲ መደብ ክትዕ ኣዳሊዮም ነይሮም። ኣብቲ ዕለት ዝተኻየደ ክትዕ ብዝምልከት ኣባላት እቲ ኮሚቴ ብፅሑፍ ዝበፅሖም ርእይቶ ተሳተፍቲ ብሓባር እናንበቡ'ዮም።

ካብ ሓደ ተምሃራይ ዝተልኣኽ ርእይቶ ከምዝሰዕብ ይብል፤ “...ነቲ ክትዕ ኣዕርየ ፈትየዮ። ዜግነታዊ ግብዥና ክንዋዓእ ዝግበእና ኣብ ዝተረጋገፀ ግዜ ጥራሕ እንተይኮነስ ሃገር ኣብ ውሽጢ ፀገም ክትኣቱ እንተላዕውን ክኸውን ከምዝግብኡ ይኣምንዮ። ሕድሕድ ዜጋ መሰሉ ንክኸበረሉ ምሕታት ጥራሕ እንተይወገነስ ግብዥ'ውን ተግባራዊ ክገብር ኣለዎ። ንኣብነት ኣብ ከባቢና ሓደ ፀገም እንትረእ ተሓጋጊዝና ነቲ ፀገም ምውጋድ ይግበእና። ነዚ ርእይቶ ዝፀሓፊኩዎ ኣብ ከይዲ እቲ ክትዕ እዞም ነጥብታት ስለዘይተልግሉ'ዮ።

እቲ ካልኣይ ርእይቶ ድማ ከምዚ ይብል፤ “ትማሊ ዝተኻየደ ውዕውዕ ክትዕ ጅማሮኡ ፅቡቕን ዘተባብዕንዮ። ኮይኑ ግና እቶም ተኻታዕቲ ክልዕልዎም ዝግባእ ብዙሓት ነጥብታት ዘልዕሉ ኣይመስለንን። ንኣብነት፣ ሓድ ሓደ ሰባት ብዘይ ሕጋዊ መንገዲ እናሃፍተሙ ኣነ ጥራሕ ዜግነታዊ ግብዥይ ክፍፅም ኣለኒ ኢለ እንተሓሰብኩ እንታይ ትርጉም ይህልዎ? ስለዚ ብዘይሕጋዊ መንገዲ ንምህፍታም ንዘፅዕር ሰብ ብግልፂ ምቕላዕን ካብ ጌግኡ ክእረም ምግባርን ናይ ኩላትና ሓላፍነት ክኸውን ከምዘለዎ እኣምን።

እቲ ሳልሳይ ርእይቶ ዝሰዕብዮ። “ሓደ ሰብ ፅቡቕን ቅኑዕን ዜግነታዊ ግቡኡ እንትፍፅም ብዙሕ ግዘ እንትምስገን ኣይረከን። ጌጋ ሰሪሑ እንትርከብ ግና ግቡኡ ኣይፈፀመን ተባሂሉ እንትንቀፍ ይረከ። እዚ ንምንታይ ይኸውን? የመስግን ክብል ሓሳቡ፣ ዛዘመ።

ኣባላት ኮሚቴ መተሓባበርቲ ክትፅ ነዚኣቶምን ካልኣትን ብዙሓት ርእይቶታት ድሕሪ ምንባቦም ነቶም ዝተልኣኹሎም ርእይቶታት ጠሚሮም ኣብ ዝቕፅል መደብ ክትፅ ከምዘቕርቡ ብምስምማዕ ተፈላሊዮም።

መልመዲ - 9

ኣብ ሳልሲ ዝቐፈጠ ምንጣብ መሰረት ብምግባር ኣብዞም ዝሰዕቡ ሕታታት ተዛተዩ።

1. እቲ ናይ መጀመርታ ወሃቢ ርኢቶ ከምዝበሎ ዜግነታዊ ግቡእና ክነተግብር ዘለና መዓዘዩ? ተወሰኸቲ ኣብነታት እናፀራሕኹም ብጉጅለ ኮይንኩም ተዛተዩ።
2. እቲ ካልኣይ ወሃቢ ርኢቶ ከምዝፀረሐ ብዙሓት ሰባትንሕጊ ብምኸባር ዜግነታዊ ግብኡም እንተኸብሩ ሓድ ሓደ ሰባት ዘይሕጋዊ ተግባር ብምፍፃም ናብራኡም ምምሕደሮም ኣግባብ ድዩ?
3. ዜግነታዊ መሰሉን ግቡኡን ዝፍፅም ሰብ ከመይ ክምስገን ከምዝግብኡን ግቡኡ ዘይፍፅም እንተኸይኑ ድማ ከመይ ክእረም ከምዝግብኡን ብኣብነታት እናደገፍኩም ብጉጅለ ተዛተይሉ?

ነብስ ወክፍ ዜጋ ሰብኣዊ ፍጡር ብምኅኑ ጥራሕ ክኸበርሉ ዝግብኡ መሰላት ኣለውዎ። ንኣብነት፣ ኩሎም ዜጋታት ኣብ ሃገሮም ብነፃነት ናይ ምንባር መሰል ኣለዎም። ዝኸነ ዜጋ ካብ ሕጊ ወፃኢ ክእሰርን ክኸሰስን ኣይግብኡን። ናይ ሃይማኖትን እምነትን ነፃነቱ ይኸበርሉ።

እዚ ከምዘሎ ኮይኑ ሃገርና እናሰጎመቶ ኣብ እትርከብ ኣገባብ ምምሕዳር ስርዓት ዲሞክራሲ ሰብኣውን ዲሞክራሲያውን መሰላት ዜጋታት ብኣግባቡ ዝተኸበሩዎም፡፡ ንኣብነት ኣሳብካ ብነፃነት ምግላፅ፣ ዝኾነ ኣረኣጺያ ብነፃነት ምስጓም ፣ ምእካብ፣ ሰላማዊ ሰልፊ ምኽያድ፣ መሰል ዓርሰ ምምሕዳርን ብቐንድነት ዝፅርሑ መሰላት እዮም፡፡ ኮይኑ ግና ዜጋታት ሰብኣውን ዲሞክራሲያውን መሰላቶም ምኽባሩ ጥራሕ እንተይኮነስ ግቡኣም ንኸፍፅሙዎን ትፅቢት ይግበረሎም፡፡ ዝኾነ ዜጋ ሰብኣዊ ኾነ ዲሞክራሲያዊ መሰላቱ ክኸበርሉ ብዝደልዮ መጠን ንሱዎን መሰል ካልኦት ንኸኸብር ግቡእ ኣለዎ፡፡ ንኣብነት ኣደ ቆልዓ ንወለዱ፣ ንመፅባይቲ ወይ ንካልኦት ዝሕግዝዎ ሰባት ዓቕሞም ክንዲ ዝፈቕዶ መሰረታዊ ድልየታቲ ንኸማልእሉ ምሕታት መሰሉ እንትኸውን፣ ንሱ ድማ ኣብ ውሽጢ ሰድርኡ ዝወሃቦ ኣላፍነት ንኸፍፅም ግቡኡዮ፡፡

ነብስወክፍ ዜጋ ብመሰሉ ተጠቂሙ ኣብ ከባቢኡ ኣብ ዝፍፀሙ ማሕበራዊ ጉዳያት ብንጥፈት ክሳተፍ ይግብኦ፡፡ ንኣባራዊ ንብረት ግቡእ ክንክን ምፍፃምን እዛ ሃገር ካብኡ እትደልዮ ኩሉ ምምላእን ናይ ኣላፍነቲ ኣደ ክፋልዮ፡፡

ብመንፅር እዚ ንመፈፀሚ ትልምታት ልምዓት ከባቢ ደገፍ ክግበር ንመንግስቲ ምሕታት መሰል ዜጋታት እንትኸውን ዜጋታት ድማ ብፅሒቶም ከወፍዩ ትፅቢት ይግበረሎም፡፡ ንኣብነት ኣብ ጎኒ ኣይልታት ፀጥታ ብምጥንጥን ሰላምን ድሕንነትን ከባቢ ብዘተኣማምን ኩነት ንኸሕሎ ነብስወክፍ ሰብ ብፅሒትን ኣላፍነትን ኣለዎ፡፡

መልመዲ - 10

ነዘም ዝስፊሎ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ዜጋታት ንመሰሎም ጥራሕ ጠመተ ሂሶም ግቡኣም እንተዘይፈፃሞም እንታይ ዓይነት ኩነታት ክስዕብ ይኸእል?
2. ብዜግነተይ ንኸማልኡለይ ክኣቶም ዘለኒ መሰላትን ክፍፅሞም ዝግቡኡኒ ግቡኣትንዮም እትብልዎም ሰለስተ ዝኾኑ ነጥብታት ዘርዝሩ፡፡

5.5. ሃገራዊ ሰንደቅ ዕላማ ኢትዮጵያ

5.5.1. ሰንደቅ ዕላማ ኢትዮጵያ ኣብ ታሪኽ ዝሓለፎም ከይድታት

ስእሊ 5.5 ሰንደቅ ዕላማ ኢትዮጵያ መግለጺ ሉኣላውነትና እያ

- እዚ ስእሊ ንዓኻትኩም ዘሕልፎ መልእኽቲ እንታይ'ዩ?

ተስፋይ በርሀን ኣያ ሓለፎምን

ኣያ ሓለፎም እንዳ ጡረታ እናተብሃለ ኣብ ዝፅዕዕ ቁሸት ነባሪ እንትኾኑ ብወግዒ ክእለቶም ብታሪኽም ፈላጥነቶምን ነባሪ እቲ ከባቢ ኩሉ ኣዝዩ ይፈትዎምዮ። ስድራ ተስፋይ በርሀን ኣያ ሓለፎምን ኅረባብቲ ብምኻኖም ተስፋይ በርሀ ኩሉሻዕ ንኣያ ሓለፎም ንምርካብ ዕድል ኣለዎ። ክልቲኦም እንትራኽቡ ዘውግዕዎ ወግዒ ቁም ነገር'ዩ። ተስፋይ በርሀን ኣያ ሓለፎምን ካብቶም ዘውግዕዎም ወግዕታት ብዛዕባ ሰንደቅ ዕላማ ዝገበርዎ ዘተ ከምዝሰዕብ ቀሪቡ ኣሎ።

ተስፋይ በርሀ :- ኣያ ሓለፎም ሰንደቅ ዕላማ ሃገርና ካብ ቀደሙ ጀሚሩ ከምዚ ናይ ሎሚ ቆፅለዎይ፣ ብጫን ቀይሕንዶ' ነይሩ?

ኣያ ሓለፎም:- እቶም ቆፅለዎይ፣ ብጫን ቀይሕን ሕብርታት ነዊሕ ታሪኽ ዘለዎም እንተኾኑውን ኣብ ጉዕዞ ነዊሕ ታሪኽ ሃገርና ግና ሓድ ሓደ ሻዕ እዞም ሕብርታትን ኣቀማምጣኦምን ይቀያየሩ ነይሮምዮም።

ተስፋይ በርሀ:- እቶም ዝተቐያየሩ፣ ሕብረታት እቲ ሰንደቅ ዕላማ ጥራሕ ድዮም ወይስ እቲ ኣርማውን ተቐይሩዮ።

አያ ሓለፎም:- እወ! እቲ ኣርማ'ውን እናተቐያየር'ዩ ፀኒሑ:: ንኣብነት ናይዚ ቐረባ እዋን ክጠቐስልካ ብዘበን ሃፀይ ሃይለስላሴ ኣብቲ ሰንደቕ ዕላማ ዝነበረ ኣርማ ኣብ ማእገሩ ሰንደቕ ዕላማ ዝተሸከመ ኣንበሳ ነይሩ:: ትርጉም እቲ ኣርማ ፍልፍል ስልጣን ናይዞም ነገስታት ካብ ነገደ ሰለሞን ምዃኑ ንምግላፅ'ዩ:: ብዘበን ኣገዛዝን ደርግ ድማ ኣንበሳ ዝነበረ ኣርማ ተላዒሊ ንፍልስፍና ዴስነት ዘርኢ ኣርማ ኣብቲ ሰንደቕ ዕላማ ተለጢፍሉ:: መንግስቲ ደርግ ካብ ስልጣን ተወጊዱ መንግስቲ ኢህወዴግ ነዛ ሃገር ምምራሕ ካብ ዝጅምር ንድሓር ድማ ንማዕርነት ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ዘንፀባርቑ ኣርማ ኮኸብ ብሃገራዊ ኣርማነት ፀዲቐ::

ተስፋይ በርሀ:- አያ ሓለፎም፣ ብዛዕባ ሰንደቕ ዕላማና ዝርዝር መብርሂ ስለዝሃቡኒ የመስግን::

አያ ሓለፎም:- ሕራይ በል ተስፋይ፣ ተወሳኺ መብርሂ እንተደለኻ ድማ ንመምህር ትምህርቲ ስነ ዜጋን ስነ ምግባርን እንተሓቲትካ ብዝግባእ ከብርሀልካ'ዮም::

መልመዲ - 11

ነዞም ዝስፈሱ ሕቶታት መልሱ::

1. ካብ ዘተ ተስፋይ በርሀን ካብ አያ ሓለፎምን እንታይ ተረዲእኹም?
2. ሕብርታትን ኣርማን ሃገራዊ ሰንደቕ ዕላማን ኣብ ከይዲ ታሪኽ ነዊሕ ዘበናት ክቀያየሩ ዝተገበረሉ ምክንያት ንምታይ ይመስለኩም?
3. ሃገራዊ ሰንደቕ ዕላማን ኣርማን ዘይፈላለይሉ ምክንያት እንታይ ክኸውን ከምዝኸእል ተዛተይሉ?

ሕብረ ቀለማት ሰንደቕ ዕላማ ሃገርና እዞም ሎሚ እንፈልጦም ሰለስተ ሕብርታት ማለት'ውን ቆፅለዎይ፣ ብጫን ቀይሕን ጥራሕ ኣይነበሩን:: ተመራመርቲ ታሪኽ ከምዘረጋገፅዎ ኣብ ዝተፈላለዩ ዘበናት መራሕቲ ስልጣን እንትሕዙ ዝተፈላለዩ ሕብረ ቀለማት ዘለዎም ባንዴራታት የምበልብሉ ነይሮም እዮም::

ንኣብነት ኣብ ዘበን ንግስነት ዳግማዊ ሃፀይ ቴዎድሮስ ዝምብልበል ዝነበረ ሰንደቅ ዕላማ ድሙቕ ቐይሕ፣ ሃዕዳን ሰማያውን ሕብሪ ዝነበሮ እንትኸውን፣ ብዘበን ሃፀይ ዮሃንስ ድማ ቆፅለዋይ ብጫን ቀይሕን ሕብረታት ዘለዎ ሰንደቕ ዕላማ ይምብልበል ከምዝነበረ ሓድሓደ መረዳእታታት ታሪኽ ይሕብሩ።

ዳግማዊ ሃፀይ ምኒልክ 25 ጥቅምቲ 1882 ዓ.ም ንጉሰ ነገስት ተባሂሎም ዘውዲ ድሕሪ ምድፍኦም ቆፅለዋይ፣ ብጫን ቀይሕን ሕብረ-ቀለማት እቲ ባንዲራ ኮይኖም ቀጺሎም። ኣብ ዘበን ንግስቲ ነገስታት ዘውዲቱውን ቆፅለዋይ፣ ብጫን ቀይሕን ሕብርታት ዘለዎ ሰንደቕ ዕላማ ብሰፊሑ ይምብልበል ነይሩ።

ሕብረ ቀለማትን ኣቀማምጣን ሃገራዊ ሰንደቕ ዕላማ ኢትዮጵያ እንታይ ከመስል ከምዝግብኦ ንፈለማ እዋን ብሕጊ ተደንጊጉ ክወፅእ ዝኸኣለ ኣብ ዘበን መንግስቲ ሃፀይ ሃይለስላሴ ኣብ 1948 ዓ/ም ተመሓይሹ ኣብ ዝወፀ ሕገ መንግስቲ እዩ።

ቅድም ክብል ዝተፀርሑ ነገስታት ኣብ ልዕሊ እቲ ሰንደቕ ዕላማ “ሞኣ ኣንበሳ ዘእምነገደ ይሁዳ ወይድማ“ ሰዓራይ ኣንበሳ ነገድ ይሁዳ’ ዝብል ሓረግ ዘርኣና ንዝብልዎ ዝውክለሎም ኣርማ ነይርዎም። ከምኡውን ብዘበን ደርጊ ቆፅለዋይ፣ ብጫን ቀይሕን ሕብርታት ሰንደቕ ዕላማ ከምዘለዉዎ እንትቕፅሉውን እቲ ኣርማ ግና ናይቲ እዋን ፍልስፍና ዴሰነት ንኸውክል ስለዝተደለየ እቲ ምስሊ ኣንበሳ ብኻሊእ ኣርማ ተተኪኡዩ።

ሕዚ ሒዝናዮ ኣብ ዘለና ስርዓት ዴሞክራሲ ድማ ቆፅለዋይ፣ ብጫን ቀይሕን ሕብረ-ቀለማት ከምዘለዉ ኮይኖም ማዕረ ንውሓት ብዘለዎም ሕንፃፃት ዝተስኣለ ኣርማ ኮኸብን ዘብርህዎ ጩራታትን ማዕርነት ብሂር፣ ብሂረሰባትን ህዝብታትን ከምዘንፀባርቕ ተገይሩ ዝተሰናደኡዩ።

መልመዳ - 12

ኣብዚም ዝሰጠሉ ሕታታት ተዛተዩ።

1. ካብ ዘበን ሃፀይ ሃይለስላሴ ጀሚሩ ክሳብ ሓዚ ኣብ ዝነበሩ ሰለስተ ስርዓታት ኣብ ልዕሊ ሰንደቕ ዕላማና ዝነበረ ሃገራዊ ኣርማ ብከመይ ይለዋወጥ ከምዝነበረ ምስ መምህርኩም ኮይንኩም ተዛተይሉ።
2. ሃገራዊ ሰንደቕ ዕላማ ኢትዮጵያ ካብ ቀደም ጀሚሩ ቆፅለዋይ፣ ብጫን ቀይሕን ሕብረ-ቀለማት ነይሮምዎ ኢሉ ንዝካታዕ ሰብ እንታይ መልሲ ትህብዎ?

መጠቆለሊ

መግለጺ ሓዱሽ ስምዒት ፍቅር ሃገር ብቅንድነት ማእኸል ዝገብሮ ታሪኻትን ባህልታትን ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን እንትኸውን ምክባር ህዝብን ምፍታው ሃገርን ዝግለፅ ድማ ንሕግን ደንብን ተገዛኢ ብምኻንን፡፡ ናይ ባዕልና መሰል ንክሕሎ ክንዲ እቲ እንደልዮ ናይ ካልኦት መሰል ክንሕሉ ይግባእ፡፡ ንሃገሩ ዝፎቱ ሰብ ዝተወሃቦ ሓላፍነት ብብቕዓት ይፍፅም፤ ኣብ ከባቢ ዝነበረሉ ዘሎ ሕብረተሰብውን ንዘሎ ነባሪ መርአይ ዝኾኑ ተግባራት ይፍፅም፡፡ ቅኑዓት ታሪኻትን ባህልታትን ሃገሩን ህዝቡን ምግንዛብ፣ ዝተዛብዑን ዘይተዛብዑን ታሪኻትውን ምምዕርራይ ብፅሒት ነፍስ ወከፍ ዜጋዮ፡፡

ሓዱሽ ስምዒት ፍቅር ሃገር ዝጅምር ንከባቢኻ ብዝግባእ ብምፍላጥን ሓበራዊ መገልገልቲ መሳርሕታት ብጥንቃቄ ብምሓዝን ብምክንኻንን፡፡ ካብዚ ብተወሳኺውን ልምዓት ሃገርና ንምስላጥ ዝወፁ ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ልምዓት ድክነት ኣብ ምውጋእ ዘለዎም እጃም ዝለዓለ እንተኾነውን ብተሳትፎ ሰናይ ድልዮት እንተዘይተሓገዙም እቲ ዝድለ ውፅኢት ንክይምዝገብ ይክእል፡፡ ነዚ ውፅኢታዊ ተግባር ንምፍፃም ድማ ኩሎም ዜጋታት መሰሎምን ግቡኦምን ብዝግባእ ክግንዘቡ ይግባእ፡፡ ብሄራዊ ባንዴራና ንሃገርናን ንህዝብናን ዘለና ፍቅርን ክብርን መግለጺ ጥራሕ እንተይኮነ ናይ ነዊሕ ዘበን ታሪኽና ምስክርን ምልክትን ስለዝኾነ ግቡእ ክብሪ ክወሃቦ ይግባእ፡፡

ኣገደስቲ ቃላት

ፖሊሲን ስትራቴጂን :- ንውፅኢታውነት ኣፈፃፀማ ልምዓት ሃገር መንግስቲ ዘውፅኦ ሕጊ፣ ዝድንግኅ ደንብን መምርሕን፡፡

ኣውጫጭ:- ሓደ ማሕበረሰብ ገበነኛታት ወይ ጥፍኣተኛታት ካብ ማእኸሉ ኣቃሊዑ ንፍርዲ የቕርበሉ ዝነበረ ነበር ባህላዊ ስርዓት እዩ፡፡

- ሉኣላዊ መንግስቲ:- ክብሪ ዶቡ ብደረጃ ዓለምለኽ ዝተኸበረሉ ነፃ መንግስቲ፡፡

መጠቻ ለሊ ሕቶታት

I. ነዘም ዝሰዕቡ ምሉእ ሓሳባት ብምንባብ ቅነዕ ሓሳብ ዝኮነ “ሓቂ” ቅነዕ ንዘይኮነ “ጌጋ” ኢልኩም መልሲ ሃቡ።

1. ታሪኽ ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ከይዛባዕ ኣብ ምግባር ነፍስ ወከፍ ዜጋ ብፅሒት ኣለዎ።
2. ንሕግን ደንብን ተገዛኢ ንምኃን ነፍስ ወከፍ ዜጋ ፍልጠት ሕጊ ኣየድልዮን።
3. ንመሰልና ቅድሚ ምሕታትና ግቡኡና ምፍፃምና ምርግጋዕ ግቡእ ‘ዩ።
4. ሃገራዊ ሰንደቕ ዕላማና ምስክር ነፃነትናን ነዊሕ ታሪኽናንዮ።
5. ነፍስ ወከፍ ዜጋ ዓቕሙን ፍልጠቱን ብዝፈቕዶ ንሕብረተሰቡ መርኣያነት ዘለዎ ተግባር ክፍፅም ይግባእ።
6. ኣብ ሃገርና ዝተዛብዑ ታሪኻት ምቅናዕ ብፅሒት ምሁራት ታሪኽ ጥራሕ ክኸውን ይግበኦ።

II. ኣብ ትሕቲ “ሀ” ንዝተዘርዘሩ ሓረጎት ዝስማምዕዎም ኣብ ትሕቲ “ለ” ካብ ዘለው ሓረጎት ብምውሳድ ኣዛምድዎም።

ሀ

ለ

___ 1. ብነፃነት ሓሳብካ ምግላፅ	ሀ. ምሕላው ምስጢር
___ 2. መሰልን ግቡእን ምፍላጥ	ለ. ነዳኢ ተግባር
___ 3. ፖሊሲታትን ስትራቴጂታትን ልምዓት	ሐ. መዕነዋይ ተግባር
___ 4. ካብ መግለፅታት ተኣማንነት ሓደ	መ. መርኣያነት ዘለዎ ተግባር
___ 5. ዓርስኻ ንባዕዲ ወልፊ ተገዛኢ ምግባር	ረ. ሚላታት መወገዲ ድኽነት
___ 6. ዕቡቕ ምስሊ ሃገር ምብልሻው	ሰ. ዲሞክራሲያዊ መሰል
___ 7. ሓበራዊ መገልገሊ ምክንኻን	ሸ. ሓላፍነት ዜጋታት

III. ነዞም ዝስዕቡ ባዶ ቦታታት ብቕኑዕ ቃል/ሓረግ ምልኡ፡፡

1. ድኽነት ካብ ሃገርና ንክውገድ፣ ነፍስወከፍ ዜጋ ንተግባራውነት መንግስቲ ዘውፀእም _____ ን _____ ብፅሒቱ ክፍፅም ይግብኡ፡፡
2. ብዓርስ ድሌት ዝፍፀም ተግባር _____ ተባሂሉ ይፍለጥ፡፡

IV. ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ቕኑዕ መልሲ ምረፁ፡፡

1. መግለጺ ሓድሽ ስምዒት ፍቕሪ ሃገር ካብ ዝኾኑ
 - ሀ. ዝተዛብዑን ዘይተዛብዑን ታሪኻት ፈሊኻ ምርዳእ፡፡
 - ለ. ንሕግን ደንብን ተገዛኢ ምኃን፡፡
 - ሐ. መርኣያነት ዘለዎ ተግባር ምፍፃም፡፡
 - መ. ኩሎም መልሲ ክኾኑ ይኽእሉ፡፡
2. መዕነውትን ጎዳኒትን ተግባራት ምክልኻል ዘድለዩሉ ምክንያት
 - ሀ. ውልቀ ሓላፍነት ነፍስወከፍ ዜጋ ስለዝኾነ
 - ለ. ሓበራዊ ሓላፍነት ሕብረተሰብ ስለዝኾነ
 - ሐ. ብፅሒት መክበሪ ሕጊ ጥራሕ ስለዝኾነ
 - መ. ኩሎም መልሲ ክኾኑ ይኽእሉ፡፡
3. ንልምዓት ሃገርና ዝተሓንፀፁ ፓሊሲታትን ስትራቴጂታትን
 - ሀ. ኣብ ተግባር ዝውዕሉ ብፃዕሪ መንግስቲ ጥራሕ'ዩ፡፡
 - ለ. ምሕንፃፃም ጥራሕ ንውዕኢታውነቶም እኹል'ዩ፡፡
 - ሐ. ክመሓየሹ ኣይግብኡምን፡፡
 - መ. ንተግባራውነቶም ሓበራዊ ፃዕሪ መንግስትን ዜጋታትን ወሳኒ'ዩ ፡፡
4. መሰልን ግቡእን ዜጋታት ብዝምልከት ትክክለኛ ሓሳብ ዝሓዘ ኣየናይ 'ዩ ?
 - ሀ. መሰል ዜጋታት ብሕገ መንግስቲ ተረጋጊፁ፡፡
 - ለ. መሰልን ግቡን ዜጋታት ብተግባር ክፍተን ኣለዎ፡፡

- ሐ. ኩሉ መሰሉን ግቡአን ክፉልጥ ክግበር ኣለዎ።
- መ. ኩሎም መልሲ ክኾኑ ይኸእሉ።

V. ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ኣፂር መልሲ ሃቡ።

1. ኣበራዊ መገልገሊ መሳርሕታት ብጉድለት ጥንቃቄ እንተተበላሸዉ ኣብ ልዕሊ ሕብረተሰብ እንታይ ፀገም ክስዕብ ይኸእል? ብኣብነት ኣብርሁ።
2. መንግስቲ ንዝሕንፅፀም ስራሕቲ ልምዓት ምርግጋፅ ግልጋሎት ሰናይ ድሌት ዜጋታት ከመይ ክሕግዝ ይኸእል?